Пащенко К.І.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ПІД ЧАС ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ОКРЕМИМИ ПІДСТАВАМИ

У статті проведено дослідження теоретичних і практичних проблем діяльності прокурора під час здійснення процесуального керівництва у кримінальних провадженнях, які підлягають закриттю з підстав, передбачених пунктами 3–1, 9–1, 10 частини 1 статті 284 Кримінального процесуального кодексу України. Окрім того, проведено системний аналіз судової практики з метою виявлення типових помилок, яких припускаються прокурори у складанні клопотання про закриття кримінального провадження в разі не встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків учинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який за законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі (пункт 3–1 частини 1 статті 284 Кримінального процесуального кодексу України). Також проаналізовано типові помилки, яких припускаються як слідчі органів досудового розслідування та які залишаються поза увагою прокурорів – процесуальних керівників під час перевірки законності й обґрунтованості винесення слідчими постанов про закриття кримінальних проваджень на підставі пункту 9–1 частини 1 статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (у разі існування нескасованої постанови слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4, 9 частини 1 цієї статті, у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності) та пункту 10 частини 1 статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (коли після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений статтею 219 Кримінального процесуального кодексу України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи), так і самі прокурори, які безпосередньо виносять постанови про закриття кримінальних проваджень із вказаних підстав.

Ключові слова: кримінальне провадження, прокурор, досудове розслідування, процесуальне керівництво, закриття кримінального провадження, скасування постанови.

Постановка проблеми. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), прокурор у процесі здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням уповноважений ухвалювати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, зокрема щодо закриття кримінального провадження, скасовувати незаконні та необґрунтовані постанови слідчих. Натепер найбільша кількість порушень закону спостерігається саме на етапі закінчення досудового розслідування у формі закриття кримінального провадження. Вказане стосується, серед іншого, і новел кримінального процесуального законодавства в частині закриття кримінального провадження – а саме підстав, передбачених у п. п. 3–1, 9–1, 10 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Ураховуючи викладене, актуальність обраної теми зумовлена необхідністю як теоретичного дослідження питання діяльності прокурора щодо реалізації даної форми закінчення досудового розслідування, так і проведення аналізу судової практики та виявлення типових помилок, яких припускаються прокурори під час закриття кримінальних проваджень і які лишаються поза увагою останніх під час перевірки законності й обґрунтованості винесення слідчими постанов про закриття кримінальних проваджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання закриття кримінальних проваджень у різні роки присвятили свої праці такі науковці, як: Г.В. Рось, О.В. Капліна, М.С. Строгович, В.Т. Маляренко, А.Я. Дубинський, В.М. Савицький, Ю.І. Азаров, О.О. Торбас, М.В. Руденко й інші. Однак, як проведення

загального аналізу підстав для закриття кримінального провадження, передбачених у п. п. 3–1, 9–1, 10 ч. 1 ст. 284 КПК України, так і висвітлення вказаного питання саме в частині діяльності прокурора – процесуального керівника не проводилось, що викликає потребу в даному дослідженні. Також нині не проведено аналізу наявної на тепер судової практики за зазначеними підставами.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів і практичних проблем діяльності прокурора під час закриття кримінального провадження у зв'язку з підставами, передбаченими в п. п. 3–1, 9–1, 10 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упродовж 2017–2019 рр. ст. 284 КПК України «Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи» доповнено п. п. 3–1, 9–1 та 10.

Зокрема, згідно з п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, кримінальне провадження закривається в разі, якщо не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків скоєння особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який за законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі [1].

Відповідно до п. 1–1 ч. 2 ст. 284 КПК України, за даною підставою кримінальне провадження закривається судом за клопотанням прокурора, а не слідчого за погодженням із прокурором. Вказане буде мати наслідком повернення клопотання стороні, яка його подала (наприклад, ухвала Заводського районного суду міста Миколаєва від 18 листопада 2019 р. у справі № 487/8343/19) [2].

Водночас положеннями КПК України передбачено, що учасники кримінального провадження мають право заявляти клопотання прокурору про закриття кримінального провадження за наявності передбачених у п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України підстав [1].

Уважаємо, що дане положення про надання можливості заявляти клопотання учасникам кримінального провадження є недоцільним, оскільки це питання не належить до дискреційних повноважень прокурора, який зобов'язаний у рамках здійснення процесуального керівництва вивчити кримінальне провадження і, за наявності підстав, скласти про його закриття клопотання, яке має направити для розгляду до відповідного суду.

Як відомо, ч. 1 ст. 49 КК України передбачені строки давності притягнення до кримінальної відповідальності, які становлять від 2 до 15 років

(залежно від тяжкості злочину). Ухвалення законодавчим органом вищезгаданого положення, з одного боку, надає можливість органам досудового розслідування роками розслідувати кримінальні провадження без ухвалення процесуального рішення про його завершення (зокрема, без проведення будь-яких слідчих дій для встановлення особи винного), а з іншого, надасть змогу розвантажити слідчих і вивільнити час із метою ефективнішого розслідування нових кримінальних проваджень, адже беззаперечним є той факт, що через 5–10 років після вчинення кримінального правопорушення ймовірність здобуття доказів у справі є дуже малою.

У результаті проведення моніторингу ухвал суду, постановлених за результатами розгляду клопотань прокурорів про закриття кримінальних проваджень на підставі п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, які розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень (далі – ЄДРСР), встановлено таке.

Однією з підстав відмови судами в задоволенні відповідних клопотань прокурора є зазначення неправильної кваліфікації вчиненого кримінального правопорушення, що, у свою чергу, впливає на визначення строку давності, після спливу якого можливе закриття кримінального провадження за даною підставою.

Так, з ухвали Олександрівського районного суду Донецької області від 2 березня 2020 р. у справі № 933/165/20 [3] убачається, що прокурор подав до суду клопотання про закриття кримінального провадження № 12013050590000105 від 13 березня 2013 р. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України.

Однак під час дослідження матеріалів кримінального провадження встановлено, що низка процесуальних документів і рішень (протокол огляду місця події, постанова про призначення групи прокурорів від 13 березня 2013 р., доручення про проведення слідчих (розшукових) дій від 19 березня 2013 р.) не відповідають за кваліфікацією кримінального правопорушення (зазначена ч. 3 ст. 185 КК України) процесуальним документам, як-от: витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань від 4 лютого 2020 р., доручення про проведення досудового розслідування від 11 червня 2015 р., та самому клопотанню, у яких кримінальне правопорушення кваліфіковане за ч. 1 ст. 185 КК України.

Прокурор, посилаючись на вимоги ст. 314 КПК України, заявив клопотання про повернення йому

клопотання про закриття кримінального провадження у зв'язку із закінченням строків давності, оскільки він не може надати суду постанову про перекваліфікацію кримінального правопорушення із ч. 3 ст. 185 на ч. 1 ст. 185 КК України та постанову про зміну групи прокурорів.

Однак суд, не виявивши в самому клопотанні жодних недоліків, дійшов висновку, що процесуальні документи, які були досліджені, свідчать про кваліфікацію кримінального правопорушення за ч. 3 ст. 185 КК України (яке за ч. 4 ст. 12 КК України є тяжким злочином). Ураховуючи те, що на час розгляду клопотання строки давності притягнення до кримінальної відповідальності не закінчилися, у його задоволенні судом відмовлено.

За результатами вивчення судової практики встановлено, що майже кожного разу суди відмовляють у задоволенні клопотань прокурорів, поданих у рамках кримінальних проваджень у категорії злочинів, під час реєстрації яких потерпілий вказує на особу, яка його вчинила (завдання тілесних ушкоджень, шахрайство тощо).

Зокрема, згідно з ухвалою Фастівського міськрайонного суду Київської області від 28 січня 2020 р. у справі № 381/4184/19 [4], прокурор звернувся до суду із клопотанням, у якому просив закрити кримінальне провадження, внесені до ЄРДР за № 12016110310001845 від 15 вересня 2016 р., за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 125 КК України, у зв'язку з невстановленням особи, яка вчинила злочин, та закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності.

Потерпілий О. в судовому засіданні категорично заперечував проти клопотання, оскільки вважав, що відсутні підстави для закриття, бо особа, причетна до вчинення злочину, відома. Останній вважає, що слідчим у межах досудового розслідування проаналізовано всі здобуті ним докази, надана належна їх оцінка та підготовлено і направлено прокурору для погодження повідомлення про підозру М. У подальшому прокурор, на думку потерпілого, через його бездіяльність і халатність не погодив повідомлення про підозру М., чим перешкодив закінченню досудового розслідування та направленню обвинувального акта щодо М. до суду.

У п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України передбачено, що основною підставою для закриття кримінального провадження судом не встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, а закінчення строків давності притягнення до

кримінальної відповідальності є умовою, за якої може бути закрито кримінальне провадження.

Отже, суд дійшов висновку, що слідчим Фастівського ВП була встановлена особа, яка причетна до вчинення кримінального правопорушення, тому кримінальне провадження не може бути закрито на підставі п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, оскільки це суперечить завданням і загальним засадам, установленим КПК України, і відмовив у задоволенні клопотання про його закриття.

З аналогічних підстав відмовлено в задоволенні клопотань прокурорів про закриття кримінальних проваджень на підставі п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України ухвалою Кагарлицького районного суду Київської області від 20 січня 2020 р. у справі № 371/1499/19, ухвалою Погребищенського районного суду Вінницької області від 12 лютого 2020 р. у справі № 143/1468/19 [5] (згідно з матеріалами кримінального провадження проведено оперативно-розшукові заходи, за результатами яких встановлено особу, яка причетна до вчинення кримінального правопорушення; потерпілий під час проведення пред'явлення для впізнання за фотознімками вказав на особу Н., який заволодів його грошовими коштами).

Водночас деякі судді відмовляють у задоволенні клопотань прокурорів про закриття кримінального провадження, мотивують відмову, виходячи з аналізу ч. 2 ст. 49 КК України, згідно з якою перебіг давності зупиняється, якщо особа, що вчинила злочин, ухилялася від досудового слідства або суду. У цих випадках перебіг давності відновлюється із дня з'явлення особи із зізнанням або її затримання. У цьому разі особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо із часу вчинення злочину минуло п'ятнадцять років. На їхню думку, оскільки особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, ухиляється від слідства, перебіг давності за ч. 1 ст. 49 КК України слід вважати зупиненим.

Отже, вважають, що кримінальне провадження, під час розслідування якого не встановлено особу, яка вчинила злочин, суд має право закрити лише на підставі ч. 2 ст. 49 КК України (ухвала Київського районного суду м. Харкова від 18 листопада 2019 р. у справі № 953/21404/19 [6], ухвала Селидівського міського суду Донецької області від 26 лютого 2020 р. у справі № 242/7318/19 [7] тощо).

З метою усунення наявних натеper суперечностей у застосуванні вищезгаданої підстави для закриття кримінального провадження, вважаємо, що п. 3–1 ч. 1 ст. 284 КПК України потрібно

викласти в такій редакції: «Кримінальне провадження закривається в разі, якщо не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, передбачених ч. 1 ст. 49 КК України, крім випадків учинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі».

Наступною підставою закриття кримінального провадження є п. 9–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, згідно з яким кримінальне провадження підлягає закриттю в разі існування нескасованої постанови слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених п. п. 1, 2, 4, 9 цієї частини, у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності [1]. Водночас даний пункт можна віднести як до реабілітуючих, так і до нереабілітуючих підстав. Так, нереабілітуючою цю підставу можна вважати лише в разі існування нескасованої постанови про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених у п. п. 4, 9 ч. 1 ст. 284 КПК України, а за п. п. 1, 2 вона автоматично стає реабілітуючою.

На перший погляд під час її застосування на практиці не повинно було б виникати проблемних питань. Однак за результатами здійснення моніторингу понад 40 ухвал, постановлених за результатами розгляду скарг учасників кримінального провадження на постанови про закриття кримінальних проваджень, винесених на підставі п. 9–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, які розміщені в ЄДРСР, встановлено таке.

Досить часто підставою для скасування таких постанов є те, що уповноважені посадові особи мотивують закриття кримінальних проваджень не існуванням нескасованих постанов у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності, а існуванням рішення про відмову в порушенні кримінальної справи, яке ухвалювалось на підставі положень КПК України 1960 р.

Зокрема, згідно з ухвалою апеляційного суду Дніпропетровської області від 11 вересня 2018 р. у справі № 191/2296/15-к [8], предметом апеляційного оскарження стала ухвала суду першої інстанції, якою кримінальне провадження щодо М. за ч. 1 ст. 122 КК України закрито у зв'язку з наявністю нескасованої постанови слідчого СВ Синельниківського МВ ГУМВС України у Дні-

пропетровській області від 27 квітня 2013 р. про закриття кримінального провадження щодо М., постанови дільничного інспектора Синельниківського МВ ГУ МВС України у Дніпропетровській області від 3 жовтня 2012 р. про відмову в порушенні кримінальної справи щодо кримінального правопорушення за фактом спричинення 22 вересня 2012 р. тілесних ушкоджень Ю.

Обґрунтовуючи ухвалені рішення, суд першої інстанції зазначив, що вищевказані процесуальні рішення належить вважати нескасованими постановами слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності, що за положеннями п. 9–1 ч. 1, ч. 7 ст. 284 КПК України є підставою для закриття кримінального провадження.

Однак колегія суддів апеляційної інстанції прийшла до таких висновків. Згідно з оскаржуваною ухвалою суду як на процесуальні рішення, що призводять до закриття кримінального провадження з вищевказаної підстави, суд першої інстанції послався на постанову дільничного інспектора від 3 жовтня 2012 р. про відмову в порушенні кримінальної справи та на постанову слідчого у СВ Синельниківського МВ ГУМВС України у Дніпропетровській області від 27 квітня 2013 р. про закриття кримінального провадження.

Водночас суд першої інстанції не звернув уваги на те, що дільничний інспектор не є ані слідчим, ані прокурором, і не входить до кола осіб, рішення яких можуть бути підставою для ухвалення рішення, передбаченого ч. 1 ст. 284 КПК України. Крім того, вказане рішення, ухвалене дільничним інспектором на підставі положень КПК України (1960 р.), полягало у відмові в порушенні кримінальної справи, а отже, не може вважатися закриттям кримінального провадження в розумінні положень КПК України (2012 р.) та за своєю правовою природою є наближеним до не внесення до ЄРДР відомостей про вчинене кримінальне правопорушення.

Також не можна погодитись із посиланням суду першої інстанції на наявність нескасованої постанови слідчого у СВ Синельниківського МВ ГУМВС України у Дніпропетровській області від 27 квітня 2013 р. про закриття кримінального провадження № 12013040390000231 як на підставу для закриття кримінального провадження згідно з п. 9–1 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Так, сутність вказаної норми процесуального закону полягає в тому, що на її підставі кримінальне провадження закривається в разі, якщо

раніше компетентною посадовою особою було у визначеній процесуальним законом формі, за наслідками проведення досудового розслідування встановлено наявність підстав для ухвалення такого рішення щодо того самого діяння, тобто тих самих фактичних обставин, тієї самої особи тощо.

Під час постановлення оскаржуваної ухвали суд першої інстанції не звернув уваги на те, що постановою слідчого від 27 грудня 2013 р. кримінальне провадження було закрито щодо невстановлених осіб, що не виключає винуватість конкретної особи, якщо така буде встановлена, та не може бути підставою для закриття кримінального провадження щодо останньої.

З урахуванням викладеного колегія суддів вирішила оскаржувану ухвалу суду скасувати та призначити новий розгляд кримінального провадження в суді першої інстанції.

Окрім того, трапляються ситуації, коли кримінальні провадження розслідуються стосовно тих самих діянь, але відрізняються суб'єкти їх учинення.

Так, ухвалою Золотоніського міськрайонного суду від 8 квітня 2019 р. у справі № 695/3957/18 [9] задоволено скаргу адвоката в інтересах О. та скасовано постанову заступника начальника СВ Золотоніського ВП ГУНП у Черкаській області від 6 листопада 2018 р. про закриття кримінального провадження, внесеного до ЄРДР за № 42017251150000065 від 1 березня 2017 р., за фактом учинення керівниками Товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) «К.І.Т.» Т. і П. шахрайських дій стосовно О. за ч. 2 ст. 190 КК України.

Суддя мотивував своє рішення тим, що за наявності та розслідування кримінального провадження № 42017251150000065 за фактом вчинення керівниками ТОВ «КІТ» Т. і П. шахрайських дій, підставою для його закриття у зв'язку з наявністю нескасованого рішення за таким же фактом не може бути постанова у кримінальному провадженні № 12014250150000829 від 26 грудня 2014 р. щодо М. від 29 грудня 2018 р. за фактом учинення шахрайських дій, оскільки суб'єкти даних кримінальних проваджень відрізняються (керівники ТОВ «КІТ» Т. і П. й особа М.).

Також стороні захисту в разі подання клопотань про закриття кримінальних проваджень на підставі п. 9–1 ч. 1 ст. 284 КПК України треба ретельно відстежувати «рух кримінального провадження» згідно з витягом із ЄРДР, тобто перевіряти, чи реально існує нескасована постанова слідчого, прокурора про закриття кримінального

провадження з підстав, передбачених п. п. 1, 2, 4, 9 ч. 1 вищевказаної статті, у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності.

Непоодинокими є випадки, коли слідчі виносять постанови про закриття кримінальних проваджень із передбачених кримінальним процесуальним законом підстав, а зацікавлена сторона згодом звертається із клопотаннями про закриття проваджень на підставі п. 9–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, незважаючи на наявність постанов прокурора, якими скасовані відповідні постанови слідчих. Надалі відновлене кримінальне провадження може об'єднуватись з іншими, отже, досудове розслідування триватиме. Саме існування таких обставин стало підставою для відмови в задоволенні апеляційної скарги адвоката, поданої в інтересах Товариства з обмеженою відповідальністю (ухвала Київського апеляційного суду від 15 листопада 2019 р. у справі № 755/10061/18).

Ще однією новелою є закриття кримінального провадження у випадку, коли після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений ст. 219 КПК України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи (п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України) [1].

Зазначені зміни не мають зворотної дії в часі та застосовуються до справ, за якими відомості про кримінальне правопорушення внесені в ЄРДР після введення в дію цих змін.

Слідчий, прокурор зобов'язані закрити кримінальне провадження також у разі, коли строк досудового розслідування, визначений ст. 219 цього Кодексу, закінчився та жодній особі не було повідомлено про підозру.

Так, згідно з абз. 3 ч. 1 ст. 219 КПК України, досудове розслідування повинно бути закінчено: протягом одного місяця із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку; протягом двох місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину [1].

Однак, як відомо, строк досудового розслідування може бути продовжений у порядку, передбаченому § 4 гл. 24 КПК.

Відповідно до ч. 2 ст. 219 КПК, загальний строк досудового розслідування не може перевищувати: двох місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку; шести місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину невеликої або середньої тяжкості; дванадцяти місяців із дня повідомлення

особі про підозру у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину [1].

Отже, якщо після закінчення вищевказаних строків у випадку повідомлення особі про підозру досудове розслідування не завершено, прокурор зобов'язаний винести постанову про закриття кримінального провадження.

Натепер уже напрацьована чимала судова практика щодо вказаної підстави закриття провадження. Досить часто підозрюваний і його захисник зволікають з ознайомленням із матеріалами досудового розслідування, а потім звертаються із клопотаннями про закриття кримінального провадження у зв'язку із закінченням строку досудового розслідування, зокрема й після направлення обвинувальних актів до суду.

Так, згідно з ухвалою Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 26 вересня 2018 р. у справі № 742/2720/18 [10], до вказаного суду 17 серпня 2018 р. надійшли матеріали кримінального провадження за обвинуваченням Ю. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 213 КК України.

26 вересня 2018 р. у судовому засіданні захисником К. було заявлено клопотання про закриття кримінального провадження за обвинуваченням Ю. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 213 КК України, з підстав, передбачених у п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України. Сторонами не заперечується, що обвинуваченому Ю. було повідомлено про підозру 31 травня 2018 р. Відповідно до ч. 1 ст. 219 КПК України, досудове розслідування повинно бути закінчено 31 липня 2018 р.

Положеннями ч. 3 ст. 219 КПК України визначено, що строк ознайомлення з матеріалами досудового розслідування сторонами кримінального провадження в порядку, передбаченому ст. 290 цього Кодексу, не включається у строки, передбачені цією статтею.

Як убачається з матеріалів кримінального провадження, органом досудового слідства 27 липня 2018 р., тобто ще до завершення двомісячного строку, було ознайомлено захисника з матеріалами кримінального провадження. Навіть більше, 27 липня 2018 р. слідчий Прилуцького ВП ГУНП звернувся до суду із клопотанням про встановлення обвинуваченому строку ознайомлення з матеріалами досудового слідства, оскільки останній, у порушення вимог ч. 7 ст. 42 КПК України, не прибував до нього за викликом.

Ураховуючи той беззаперечний факт, що органом досудового слідства було повідомлено сто-

роні захисту про завершення досудового слідства з дотримання процесуального строку, з урахуванням приписів ч. 3 ст. 219 КПК України щодо невиключення строків на ознайомлення в загальний строк досудового слідства, ознайомлення обвинуваченого з матеріалами кримінального провадження поза межами двомісячного строку не може бути підставою для закриття провадження, отже, судом у задоволенні клопотання захисника відмовлено.

Також досить поширеною є практика подання стороною захисту клопотання про закриття кримінальних проваджень на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України після повторного направлення прокурорами до суду обвинувальних актів (після їх повернення судом).

Однак із системного аналізу норм кримінального процесуального закону вбачається, що досудове розслідування завершується складанням і надсиланням обвинувального акта до суду, відновленню досудового розслідування підлягає лише кримінальне провадження, яке було зупинене на стадії досудового розслідування, а продовженню – у разі неможливості завершити досудове розслідування у строк, визначений законом.

Отже, кримінальним процесуальним законом не передбачено відновлення чи продовження строку досудового розслідування після повернення обвинувального акта прокурору.

Так, згідно з ухвалою Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 27 березня 2019 р. у справі № 583/2500/18, досудове розслідування в межах кримінального провадження № 42017201120000099 від 3 жовтня 2017 р. щодо Н. та Ю., яких звинувачено у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 27, ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 369, ч. 2 ст. 190 КК України, було завершено складанням обвинувального акта 25 червня 2018 р. та його надсиланням до суду вперше, у межах даного кримінального провадження проведено всі процесуальні дії, необхідні, на переконання органу досудового розслідування, для висунення особам обвинувачення.

Чинним кримінальним процесуальним законом не передбачено відновлення чи продовження строків досудового розслідування з підстав проведення процесуальних дій для усунення недоліків після повернення обвинувального акта судом, отже, у задоволенні клопотання захисників про закриття кримінального провадження з підстав порушення процесуальних строків відмовлено.

Висновки. Ураховуючи вищевикладене, можна прийти до висновку, що завданням

прокурора – процесуального керівника на етапі закриття кримінальних проваджень у зв'язку з висвітленими в даній статті підставами незалежно від форми його діяльності (як під час перевірки законності й обґрунтованості закриття кримінального провадження слідчим, так і під час самостійного винесення прокурором відповідної постанови або ж клопотання про закриття кримінального провадження, яке в подальшому

надіслано до суду) є ретельне вивчення прокурором матеріалів кримінального провадження з метою надання правової оцінки на предмет наявності підстав для його закриття. У разі самостійного винесення прокурором постанови про закриття кримінального провадження також необхідно звернути увагу на її належне мотивування й обґрунтування, яке, звісно, має відповідати матеріалам провадження.

Список літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651–VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–13. Ст. 88.
2. Ухвала Заводського районного суду міста Миколаєва від 18 листопада 2019 р. у справі № 487/8343/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85717410> (дата звернення: 31.03.2020).
3. Ухвала Олександрівського районного суду Донецької області від 2 березня 2020 р. у справі № 933/165/20. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87934276> (дата звернення: 31.03.2020).
4. Ухвала Фастівського міськрайонного суду від 28 січня 2020 р. у справі № 381/4184/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87288067> (дата звернення: 31.03.2020).
5. Ухвала Погребищенського районного суду Вінницької області від 12 лютого 2020 р. у справі № 143/1468/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87563802> (дата звернення: 31.03.2020).
6. Ухвала Київського районного суду м. Харкова від 18 листопада 2019 р. у справі № 953/21404/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85697827> (дата звернення: 31.03.2020).
7. Ухвала Селидівського міського суду від 26 лютого 2020 р. у справі № 242/7318/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87840790> (дата звернення: 31.03.2020).
8. Ухвала апеляційного суду Дніпропетровської області від 11 вересня 2018 р. у справі № 191/2296/15-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76708056> (дата звернення: 31.03.2020).
9. Ухвала Золотоніського міськрайонного суду від 8 квітня 2019 р. у справі № 695/3957/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80996140> (дата звернення: 31.03.2020).
10. Ухвала Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 26 вересня 2018 р. у справі № 742/2720/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76795298> (дата звернення: 31.03.2020).

Pashchenko K.I. PROBLEMS ISSUES ON THE PROSECUTOR'S ACTIVITIES DURING THE CLOSING OF CRIMINAL PROCEEDINGS ON A PERSONAL BASIS

In article a study of theoretical and practical problems of the Prosecutor's activities in the implementation of the procedural management in criminal proceedings subject to closure for reasons stipulated in paragraphs 3–1, 9–1, 10 of part 1 of article 284 of the Criminal procedural code of Ukraine. In addition, we conducted a systematic analysis of judicial practice with the aim of identifying typical mistakes made by prosecutors in the preparation of the petition for closure of criminal proceedings in the case do not establish the perpetrators of a criminal offence, in the case of the expiration of limitation periods of bringing to criminal liability, except in cases of committal of particularly grave crime against the life or health of a person, or a crime for which according to law can be punished with life imprisonment (section 3–1 of part 1 of article 284 of the CPC of Ukraine). Along with being analyzed as typical mistakes made by investigators of the bodies of preliminary investigation and which remain without attention of prosecutors during the verification of the legality and validity of the decision of the investigators decisions to close criminal proceedings on the basis of paragraph 9–1 of part 1 of article 284 of the code of criminal procedure (in case of existence of the investigator, the Prosecutor on closing of criminal proceedings on the grounds provided by paragraphs 1, 2, 4, and 9 of part 1 of this article, in criminal proceedings in respect of the same acts that were investigated in compliance with the requirements by jurisdiction) and on the basis of paragraph 10 of part 1 of article 284 of the criminal procedure code of Ukraine (in the case where after the communication to the person about suspicion expired pre-trial investigation, article 219 of the code of criminal procedure, except in the case of the message to the person about suspicion of committing a grave or especially grave crimes against life and health of the individual), and the prosecutors themselves who directly make the decision about closing of criminal proceedings of the specified grounds.

Key words: criminal proceedings, prosecutor, pretrial investigation procedural guide, closure of criminal proceedings, revocation of order.